

Република Србија
**МИНИСТАРСТВО ЗА РАД,
ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И
СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА**
*Сектор за бригу о породици и социјалну
заштиту*

Број: сл.

Датум: 11.01.2016. године

Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
Београд

Примљено: 26 JAN 2016		
Служб. ред.	Број пр.-акт	Прилог
72	39	2168

Ј. Ј. Ј.

РЕПУБЛИЧКИ ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

ул. Делиградска бр. 16
БЕОГРАД

Предмет: Извештај за 2014. годину Заштитника грађана у обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања размотрило је ваш Извештај за 2014. годину у делу који се односи на налазе и препоруке сачињених на основу посета установама социјалне заштите, бр. 72-39/15 од 10.12.2015. године.

У тачки 1. Увод, 1.1. Општа оцена поштовања забране тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака у РС се позива на Закључак бр. 74 Народне скупштине од 23.10.2014. године, у коме се обавезују надлежни државни органи да интензивирају активности на деинституционализацији, односно смањивању капацитета постојећих резиденцијалних установа социјалне заштите, те њиховом постепеном гашењу, уз потпуно збрињавање деце у заједници и пружање свеобухватне подршке. Реформа система социјалне заштите се спроводи већ петнаест година у Републици Србији, један од главних праваца реформе је процес деинституционализације, односно смањење броја корисника у установама за смештај и развој услуга социјалне заштите у заједници, као услова за останак корисника у природној средини. Правни оквир за реформско деловање и подршку процесу деинституционализације и трансформације установа за смештај су Закон о социјалној заштити ("Службени гласник РС", бр. 42/13) и припадајућа подзаконска акта. На основу члана 52. Закона, прописане су посебне мере које се односе на домски смештај деце и младих, а у циљу промовисања останка у породици, коришћење услуга у заједници или породичног смештаја. У анализи Републичког завода за социјалну заштиту "Деца у систему социјалне заштите 2014. године"¹, објављена у јулу 2015. године, констатовано је: "У 2014. години забележен је наставак петогодишњих трендова у кретању броја деце корисника домског и породичног смештаја – број деце корисника породичног смештаја континуирано расте, док је број деце корисника домског смештаја у паду. Услуге домског и породичног смештаја је у 2014. години користило укупно 6.042 деце (2010 – 5851, 2013 – 6041). Број деце на домском

¹ <http://www.zavodsz.gov.rs/PDF/izvestaj2015/DECA%20U%20SISTEMU%20SOCIJALNE%20ZASTITE.pdf>

Sum.

2000 00 24

смештају се смањује, а нарочито је повољан тренд смањења броја деце у установама за одрасле са интелектуалним тешкоћама. У овим установама је на почетку посматраног периода (31.12.2010. године) било смештено 154 деце, да би 31.12.2014. године у овим установама било осморо деце."

Домски смештај деце и младих се организује у 20 установа, од тога 11 домова за децу и младе, 6 домова за децу и младе са сметњама у развоју и 3 завода за васпитање деце и младих. У "Извештају о раду установа за смештај деце и младих за 2014. годину"² Републичког завода за социјалну заштиту, објављен у јулу 2015. године, дати су подаци који се односе на капацитет и кретање корисника у установама у којима се смештају деца и млади. Укупан прописан капацитет домова за децу и младе без родитељског старања и завода за васпитање деце и младих је 984 корисника, а на дан 31.12.2014. године на смештају се налазило 624 корисника. У домовима за децу и младе са сметњама у развоју капацитет је 1.476 корисника, а на дан 31.12.2014. године на смештају се налазило 1.418 корисника. Сагледавајући категорију и кретање корисника на смештају у установама за децу и младе, Министарство интензивира подршку трансформацији установа за смештај деце и младих са сметњама у развоју контролом попуњености капацитета корисника и смештаја корисника одговарајуће категорије и унапређењем квалитета стручног рада. Развој дневних услуга у заједници и услуга подршке за самостални живот обезбеђују локалне самоуправе, Министарство расписује конкурсе за доделу финансијских средстава за пројекте за развој услуга социјалне заштите, чији су носиоци локалне самоуправе и удружења, и учествује у реализацији пројеката за развој услуга социјалне заштите финасираних из ИПА фондова Европске уније.

У поменутом закључку Народне скупштине обавезују се надлежни државни органи на предузимање свих расположивих мера да резиденцијалне установе социјалне заштите престану са праксом држања у изолацији деце са менталним и/или интелектуалним сметњама. У Правилнику о забрањеним поступањима запослених у социјалној заштити ("Службени гласник РС", бр. 8/12) прецизно су наведена забрањена поступања запослених у односу на кориснике, такође у претходном периоду Министарство је путем расписа и контролних механизма обавезало све установе за смештај да донесу интерну процедуру за примену поступака и мера ограничавања кретања, изолације или контроле понашања корисника у складу са Законом о заштити лица са менталним сметњама ("Сл. гласник РС" број 45/13).

У тачки 6. Стање и активности НПМ по областима у 2014. г, 6.5. Задржавање особа у установама социјалне заштите, наведене су препоруке за унапређење положаја корисника настале на основу три извештаја о посетама Геронтолошком центру Београд – Дом Вождовац, Геронтолошком центру "Срем" Рума и Геонтолошком центру Шабац у 2014. години и једног извештаја о посети Дому "Ветерник" у 2013. години. Констатовано је у Извештају да су наведени геронтолошки центри углавном поступили по препорукама везано за структуралне и функционалне стандарде, системи за сигнализацију су стављени у функцију, обезбеђене су хваталке изнад кревета корисника и паравани у спаваоницама, сачињени су планови обуке за запослене у непосредном раду са корисницима и донете процедуре за поступање по притужбама корисника. Потребно је нагласити да је у току припреме установа за смештај за поступак лиценцирања, које се односе углавном на уређивање простора, обнову опреме и доношење стручних процедура. Доношењем Правилника о ближим условима и стандардима за пружање услуга социјалне заштите и Правилника о лиценцирању

организација социјалне заштите ("Службени гласник РС", бр. 42/13), створени су услови за почетак спровођења поступка лиценцирања пружалаца услуге социјалне заштите. Према члану 223. став 2. Закона о социјалној заштити ("Службени гласник РС", број 24/11), рок за подношење захтева за издавање лиценце са прописаном документацијом је три године од доношења поменутих подзаконских аката.

Дом "Ветерник" је предузео низ активности у поступању по препорукама из Извештаја о посети Дому 2013. године које су се односиле на смањење броја корисника на смештају, нарочито деце и младих, побољшање услова живота и заштиту права корисника. У периоду од 2013 –2015. година инспектори социјалне заштите Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Покрајинског секретаријата за здравство, социјалну политику и демографију извршили су шест инспекцијских надзора чији су предмет били контрола броја корисника на смештају, уз издаван налог да се врши ревизија смештаја са надлежним центром за социјални рад корисника који не припадају прописаној категорији корисника, са циљем заштите права корисника и смањења броја корисника у Дому, и побољшање услова у погледу простора и опреме у одређеним павиљонима. Приликом последњег инспекцијског надзора, извршеног 14. децембра 2015. године, утврђено је да се на смештају налази 538 корисника, од који је 49 малолетно (до 18 година старости) што значи да број малолетних корисника сведен на законску норму од 50 корисника. Такође, наложено је да се у потпуности поштује Процедура о мерама појачаног надзора у Дому "Ветерник" у заштити сваког корисника, коју је донео директор Дома дана 28.07.2014. године, заведена под бројем: 717/1-2014. Процедура је усклађена са Законом о заштити лица са менталним сметњама ("Службени гласник РС", број 45/13") и регулише примену мера појачаног надзора (индиректне – контрола локације, ограничавање простора за кретање и стални надзор и директне – физичко ограничавање) и вођење евиденције о примењеним мерама. У Павиљону Б, сви корисници којима је потребан први степен подршке премештени су у приземље и тако им је олакшан излазак на отворено. Дом је извео радове на реновирању просторија које се користе за мере појачаног надзора и започео радове на побољшању услова живота у павиљонима А (стари), А1 и А2.

Везано за препоруку за обезбеђивање довољног броја особља (лекара, педагога и неговатеља) у установама за смештај, обавештавамо вас да се Министарство и установе социјалне заштите приликом запошљавања и ангажовања извршиоца морају придржавати Закона о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору ("Службени гласник РС", бр. 68/15), Одлуке о максималном броју запослених на неодређено време у систему државних органа, систему јавних служби, систему АП Војводина и систему локалне самоуправе за 2015. годину ("Службени гласник РС", бр. 101/15) и Уредбе о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава ("Службени гласник РС", бр. 113/13, 21/14, 66/14, 118/14, 22/15). На основу података презентованих у "Извештају о раду установа за смештај одраслих и старијих корисника у 2014. години"³, "Извештају о раду установа за смештај одраслих и старијих са менталним, интелектуалним, телесним и сензорним тешкоћама за 2014. годину"⁴ и "Извештају о раду установа за смештај деце и младих за 2014. годину" Републичког завода за социјалну заштиту, може се констатовати да у свим врстама установа за смештај у односу на важећи норматив (Правилник о ближим условима и стандардима за пружање

услуга социјалне заштите и решења о утврђеном броју радника) мањи је број запослених на неодређено време око 7%, али да установе користе могућност, уз поштовање важећих прописа, склапања уговора о раду на одређено време, уговора о привременим и повременим пословима и сл. како би обезбедиле потребан број извршиоца.

Запошљавање и финансирање зарада здравствених радника, лекари и медицински техничари, установе социјалне заштите уговарају са Републичким фондом за здравствено осигурање и уговоре обнављају сваке године. У посебном уговору за сваку установу су дефинисани број и структура здравствених радника, које се одређују на основу прописа који регулишу здравствену заштиту. Подсећамо да су корисници осигураници здравственог осигурања и да им је обезбеђен приступ примарној, секундарној и терцијалној здравственој заштити као и свим грађанима Републике Србије.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања наставља са процесом деинституционализације у систему социјалне заштите и подршком трансформацији установа за смештај, посебно водећи рачуна о потребама и интересима збринутих корисника.

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

Бранка Гајић